

ΟΙ ΝΕΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΣΤΟ G8 (Ιούλιος 2009)

Συγγραφέας: JEAN-MARIE COLOMBANI

Η Σύνοδος του G8 στην πληγείσα από τον πρόσφατο σεισμό Λ'Ακουιλα της Ιταλίας θα μείνει γνωστή ως η πρώτη συμφωνία των παγκόσμιων ηγετών σχετικά με την αναγκαιότητα οριοθέτησης συγκεκριμένων μέτρων για την αντιμετώπιση της θέρμανσης του πλανήτη. Οι ηγέτες που πήραν μέρος στη σύνοδο συμφώνησαν να μειωθούν στο μισό οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και να περιοριστεί κατά 2 βαθμούς Κελσίου η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη ως το 2050. Ορισμένοι βέβαια θεωρούν ότι αυτοί οι στόχοι είναι εξαιρετικά «μετριοπαθείς» και ότι απαιτούνται πιο γενναίες αποφάσεις.

Από την άλλη πλευρά, ορισμένοι ηγέτες, μεταξύ των οποίων οι πρόεδροι των Ηνωμένων Πολιτειών Μπαράκ Ομπάμα και της Γαλλίας Νικολά Σαρκοζί, εμφανίστηκαν αρκετά ικανοποιημένοι εξαιτίας του ότι προσδιορίστηκαν επακριβώς οι στόχοι για το επόμενο διάστημα και επειδή υπήρξε ομοφωνία τόσο από τις ανεπτυγμένες όσο και από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η αλήθεια βρίσκεται κάπου ανάμεσα σε αυτές τις δύο εκτιμήσεις. Οι αναδυόμενες οικονομίες αρνήθηκαν να ευθυγραμμιστούν με τις αποφάσεις του G8, καθώς δεν έλαβαν καμία δέσμευση για περιορισμό των αερίων ρύπων τους. Συμφώνησαν, όμως, με τη μείωση της θερμοκρασίας του πλανήτη.

Είναι γεγονός ότι οι στόχοι που τέθηκαν ήταν πράγματι οι ελάχιστοι δυνατοί, ωστόσο είναι σημαντικό το ότι για πρώτη φορά παρουσιάστηκε σύγκλιση απόψεων μεταξύ των μεγαλύτερων χωρών. Εκτός από την ουσία των θεμάτων που αναλύθηκαν διεξοδικά, εξίσου ενδιαφέρουσα ήταν και η συζήτηση σχετικά με την παγκόσμια διακυβέρνηση. Από αυτή την άποψη η σύνοδος της Λ'Ακουιλα ήταν μόνο κατ' όνομα συνάντηση του G8. Στην πραγματικότητα επρόκειτο για την επιβεβαίωση της ισχύος και της παγκόσμιας επιρροής του G5.

Ας επιχειρήσουμε μια μικρή αναδρομή στο παρελθόν. Το G8 οφείλει την ύπαρξή του στον Βαλερί Ζισκάρ ντ' Εστέν, ο οποίος εν μέσω μιας ταραγμένης περιόδου

εξαιτίας της επιθετικής νομισματικής πολιτικής που ακολουθούσαν οι ΗΠΑ είχε την ιδέα να θεσμοθετήσει το 1975 μια ανεπίσημη τακτική συνάντηση των ηγετών των μεγαλύτερων οικονομιών του κόσμου, προκειμένου να εξευρεθεί μια βάση συνεννόησης. Αρχικά είχαν προσκληθεί οι ΗΠΑ, η Γαλλία, η Βρετανία, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και η Ιαπωνία και, στη συνέχεια, προστέθηκαν η Ιταλία και ο Καναδάς. Το 1991 ο Μπιλ Κλίντον πήρε την πρωτοβουλία να καλέσει τη Ρωσία του Μπόρις Γέλτσιν και έτσι από το 1997 και έπειτα η ομάδα των ισχυρών ονομάστηκε G8. Έκτοτε η συνάντηση των οκτώ κατέστη σημαντικός θεσμός, στο πλαίσιο του οποίου διαμορφώνεται η οικονομική πολιτική των βιομηχανικών χωρών. Αλλά με την παγκοσμιοποίηση αρχικά και την οικονομική κρίση στη συνέχεια, αυτό το μονοπώλιο σταδιακά αποδυναμώθηκε. Ο λόγος είναι ότι ενισχύθηκε ο ρόλος των αναδυόμενων χωρών και έτσι το G20 αναδείχθηκε το πλέον ενδεδειγμένο πλαίσιο για την εξεύρεση συντονισμένων λύσεων για την κρίση και την εφαρμογή διεθνών κανονισμών.

Έτσι λοιπόν είδαμε στην τελευταία σύνοδο να συναντά το G8 το G5 της Κίνας, της Ινδίας, της Βραζιλίας, του Μεξικού και της Νότιας Αφρικής. Ο «οικοδεσπότης» Σίλβιο Μπερλουσκόνι είχε προσκαλέσει επίσης την Αίγυπτο, ενώ όλοι οι παρευρισκόμενοι συμφώνησαν ότι θα πρέπει να προσκληθούν οι ηγέτες των αφρικανικών χωρών που συγκροτούν την άτυπη ομάδα των «8 μικρών». Φθάσαμε λοιπόν στον αριθμό των 40 προσκεκλημένων ηγετών που βρέθηκαν για τρεις ημέρες στην Ιταλία. Το γεγονός προκαλεί επίσης αμφιθυμία.

Από τη μια πλευρά, υπάρχει η άποψη που λέει ότι είναι εκ των πραγμάτων πολύ δύσκολο να συμφωνήσουν σε οτιδήποτε τόσοι πολλοί ηγέτες στο πλαίσιο μιας συνάντησης, η οποία έχει μάλιστα ανεπίσημο χαρακτήρα. Από την άλλη, οι αισιόδοξοι αναγνωρίζουν σε αυτή τη συνάντηση την υλοποίηση μιας προσπάθειας για συλλογική διαπραγμάτευση. Είναι ενδεικτικό ότι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν να ενεργοποιηθεί εκ νέου και να ολοκληρωθεί εντός του 2010 ο Κύκλος της Ντόχα που αφορά το παγκόσμιο εμπόριο και θεωρείται το καλύτερο αντίδοτο για τον προστατευτισμό.

Το πιο σημαντικό συμπέρασμα που εξήχθη, όμως, είναι ότι τίποτε πλέον δεν μπορεί να αποφασιστεί χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του G5. Η Ινδία και η Κίνα έχουν πάψει να αποτελούν περιφερειακές δυνάμεις. Η πρώτη άλλωστε θα καταστεί σύντομα, όπως υπενθύμισε ο Νικολά Σαρκοζί, η πολυπληθέστερη χώρα στον κόσμο. Η δεύτερη

φιλοδοξεί αντίστοιχα να γίνει η ισχυρότερη. Αμφότερες λοιπόν έχουν μια τρομερή δύναμη: Τη δύναμη της αποτροπής.

Τι νόημα θα έχουν, για παράδειγμα, οι προσπάθειες για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών χωρίς τη συγκατάβαση της Κίνας; Είναι, όμως, πρόδηλο ότι η χώρα βαδίζει με γοργό βήμα προς τη δημιουργία μιας πανίσχυρης βιομηχανίας, η οποία αναπότρεπτα θα προκαλέσει ακόμη περισσότερα προβλήματα στο ήδη επιβαρημένο περιβάλλον. Παρά την απουσία του ηγέτη της (ο οποίος επέστρεψε εσπευσμένα στο Πεκίνο λόγω της εξέγερσης των Ουιγούρων), η Κίνα έδειξε τα δόντια της, αμφισβητώντας την παντοδυναμία του δολαρίου και ανοίγοντας με αυτόν τον τρόπο ένα νέο κεφάλαιο στις συζητήσεις για τη σταθερότητα του παγκόσμιου χρηματοοικονομικού συστήματος.

Ο κόσμος βρίσκεται, περισσότερο από ποτέ, αντιμέτωπος με μια γενικευμένη αναταραχή, καθώς διαμορφώνονται νέοι συσχετισμοί δυνάμεων. Αυτή η νέα πραγματικότητα συνιστά έναν επιπλέον λόγο για να θυμούνται οι ευρωπαίοι ηγέτες ότι πέρα από το G8, το G5 και τις αντίστοιχες συναντήσεις οφείλουν κυρίως να προωθούν την ιδέα και τα συμφέροντα του G27, δηλαδή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», 12 Ιουλίου 2009, σ. Α42/82.